

Nr 140.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för täckande av under år 1918 uppkomna brister å vissa ordinarie reservationsanslag; given Stockholms slott den 21 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att för täckande av de å vissa i statsrådsprotokollet omförmälda ordinarie reservationsanslag för år 1918 uppkomna brister å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av högst 5,445,321 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 21 februari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, yttrade härefter:

»Vid anmälan den 9 januari 1919 av de medelsbehov, som under fjärde huvudtiteln borde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1919, anförde jag under punkten 23, att, enligt vad jag inhämtat, hade, på grund av förhållanden, vilka vid uppgörandet av förslag till riksstat för år 1918 icke kunnat förutses, brister uppstått å åtskilliga av fjärde huvudtitelns reservationsanslag för sistnämnda år. Ifrågavarande brister, vilka då ännu icke vore till siffran kända men kunde approximativt beräknas till 7,000,000 kronor, syntes bära täckas genom anslag å tilläggsstat för år 1919. För tilläggsstatens avjämnande borde beloppet upptagas till 7,000,010 kronor.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående täckande av brister å vissa reservationsanslag för år 1918, tillsvidare under fjärde

huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett belopp av 7,000,010 kronor.

Med skrivelse den 7 februari 1919 har nu arméförvaltningen till Kungl. Maj:t överlämnat särskilda från de olika departementen samt sjukvårdsstyrelsen gjorda framställningar rörande täckande av de brister, som uppkommit å de under respektive departements och sjukvårdsstyrelsens förvaltning ställda reservationsanslag för år 1918. Av nämnda framställningar framgår, att brister uppstått å följande anslag, nämligen:

1. Skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar.
2. Krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter.
3. Hyra och expenser m. m. vid truppförbanden.
4. Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.
5. Arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel.
6. Arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m.

Beträffande de uppkomna bristerna har arméförvaltningen anført, att ämbetsverkets huvudbok, som författningsenligt skulle vara avlämnad inom utgången av april månad, visserligen ännu icke vore avslutad, men att bokslutet dock vore så långt framskridet, att bristerna kunnat med erforderlig noggrannhet beräknas.

Jag övergår nu till att närmare redogöra för de å förenämnda anslag uppkomna bristerna.

1. Anslagen till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar.

De särskilda anslag, å vilka under förevarande rubrik vissa brister av arméförvaltningens civila departement anmälts till ersättande, äro följande, nämligen:

anslaget till skrivmaterialier, expenser och bränsle m. m. för arméförvaltningen,
» » generalitetsstaten,
» » artilleristaben,
» » kommandantsstaten,
» » intendenturkåren,

anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden
samt
» » remontering m. m.

Skrivmaterialier, expenser och bränsle m. m. för arméförvaltningen var i 1918 års riksstat upptaget med 31,900 kronor. Anslaget var enligt den av Kungl. Maj:t fastställda staten för dess användande fördelat sålunda:

för skötsel och tillsyn av värmeledningen inom arméförvaltningens ämbetshus ävensom för bränsle m. m.	kronor	6,000: —
» städning, skurning och rengöring av ämbetsverkets lokaler m. m.	»	4,550: —
» skrivmaterialier, blanketter och övriga tryckalster, mimeografering, anskaffning och underhåll av inventarier, telegram- och telefonkostnader, hyra av lokal för extra arkivutrymme samt inbindning m. m.	»	21,350: —
Summa kronor		31,900: —

Civila departementet har nu anmält, att å förevarande anslag under år 1918 utbetalts 89,216 kronor 77 öre. Efter avdrag för en uppbörd å 526 kronor 80 öre hade sålunda en brist uppstått å 56,789 kronor 97 öre, varav å anslagsposten för bränsle m. m. komme 18,675 kronor 28 öre, å posten städning och skurning m. m. 6,173 kronor 68 öre och å posten skrivmaterialier, blanketter m. m. 31,941 kronor 1 öre. För att åskådliggöra vilken utgiftsbörda, som under året påvilat anslaget, kunde lämnas nedanstående specifikation över de olika utgiftsgrupperna.

Papper och skrivmaterialier m. m.	kronor	20,317: 78
Belysning	»	4,301: 33
Bränsle	»	17,703: 95
Inventarier, möbler och målning	»	2,190: 18
Städning och renhållning	»	10,723: 68
Arvoden åt maskinist och eldare m. fl.	»	3,617: 52
Mimeografering	»	3,631: 05
Bokbindning	»	13,621: 60
Rullor, tidskrifter och tidningar	»	899: —
Tryckningskostnader	»	3,636: 41

Telefon- och telegramkostnader	kronor	5,117: 55
Diverse kostnader	»	3,456: 72
		<hr/>
Snmma kronor		89,216: 77

Ovanstående brist å anslagsposten för bränsle m. m., vilken för övrigt nästan alldeles överensstämde med den enligt anmälan i arméförvaltningens skrivelse den 31 augusti 1918 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1920 beräknade merkostnaden för innevarande år, 19,000 kronor, hade icke vid de nuvarande bränsleprisen kunnat undvikas, ehuru arméförvaltningen sökt, bland annat genom användning av torv till eldning, nedbringa kostnaderna.

Bristen å posten städning och skurning m. m., i vilken post även inginge anskaffningskostnaderna för rengöringsmaterialier, berodde utom på prisökningen å nämnda materialier på den omständigheten, att den förutvarande städningssättningen måst höjas till överensstämmelse med i andra ämbetsverk utgående belopp, ävensom därpå, att rumsantalet inom ämbetslokalerna ökats med 29 rum. Nämnda förhållanden hade även föranlett arméförvaltningen att i förenämnda skrivelse den 31 augusti 1918 hemställa om en höjning med 3,650 kronor av ifrågakvarande anslagspost.

Bristen å posten skrivmaterialier, blanketter m. m. härledde sig huvudsakligen från de ökade prisen å papper och skrivmaterialier samt å bindingsarbeten o. d. men även därifrån, att anslagsposten i sin helhet varit för lågt beräknad. Även härutinnan hade emellertid ändring föreslagits för 1920 års stat.

Anslaget till generalitetsstaten var i 1918 års riksstat uppfört med 234,870 kronor. Av nämnda belopp voro enligt den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staten för generalitetsstaten 36,600 kronor avsedda för hyra och expenser m. m. Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda staten för sistnämnda belopps användande voro till skriv- och ritmaterialier, blanketter, övriga tryckalster, underhåll av expeditiionsmateriel, inbindning av böcker, telegram och telefonkostnader, anskaffning av statskalender m. m. anvisade för varje arméfördelningsexpedition högst 1,700 kronor och för inspektörens för militärläroverken m. m. expedition högst 1,200 kronor. Därjämte voro till belysning och städning av femte arméfördelningens expeditiionslokaler anvisade högst 600 kronor.

Generalitets-
staten.

Civila departementet har nu anmält, att tredje, fjärde och femte arméfördelningarnas staber icke i sina årsräkenskaper redovisat några

brister å ifrågavarande anslag utan i stället antingen i sina medelsredovisningar avfört dithörande kostnader å andra räkenskapstitlar eller också balanserat räkningar att gäldas av innevarande års anslag. Då dylika åtgärder icke vore tillåtliga och i sinom tid vid granskningen av årsräkenskaperna eller vederbörande månaders medelsredovisningar skulle komma att föranleda anmärkningar av civila departementets revision samt överföringsorder från departementet, borde beloppen av sålunda felförda eller balanserade poster upptagas såsom brister i anslagen. De brister, för vilka täckning alltså borde begäras, utgjorde:

för tredje arméfördelningens stab	kronor	7,975: 19
» fjärde » »	»	2,068: 42
» femte » »	»	295: —
» inspektören för militärläroverken	»	199: 81

eller tillhopa kronor 10,538: 42

Artilleri-
staben.

Anslaget till artilleristaben var i 1918 års riksstat upptaget med 21,390 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t och riksdagen för staben fastställda staten voro 3,000 kronor avsedda för expenser, gratifikationer åt tillfälliga biträden, ved, ljus, rengöring m. m.

Civila departementet har nu anmält, att å nämnda post uppstått en brist av 2,214 kronor 55 öre.

Kommen-
dantsstaten.

Anslaget till kommandantsstaten utgjorde för år 1918 73,808 kronor. Uti den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staten för kommandantsstaten var detta belopp fördelat å de tre kommandantskapen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden. Under kommandantskapet å Karlsborg voro upptagna 100 kronor till skrivmaterialier m. m. och under kommandantskapet i Boden 3,300 kronor till eldning, städning och belysning samt 2,500 kronor till skrivmaterialier, blanketter, övriga tryckalster samt underhåll av expeditionsmateriel m. m.

Civila departementet har nu anmält, att å kommandantskapets å Karlsborg expensanslag uppstått en brist av 366 kronor 50 öre. Vidare hade å kommandantskapets i Boden förenämnda båda anslagsposter uppstått brister om 6,509 kronor 27 öre respektive 1,879 kronor 29 öre. Slutligen hade vid kommandantskapet i Boden å vissa från fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter anvisade medel, 1,700 kronor till expenser m. m. för fästningspolisen i Boden, uppstått en brist å 104 kronor 48 öre. Denna brist, vilken liksom övriga här ifrågavarande härledde sig från prisstegringen under dyrtiden, syntes böra täckas i sammanhang

med de andra merkostnaderna. Den å anslaget till kommendantstatsen uppkomna bristen, för vilken täckning nu begärdes, utgjorde alltså tillhoppa (366: 50+6,509: 27+1,879: 29+104: 48 =) 8,859 kronor 54 öre.

Anslaget till intendenturkåren utgjorde för år 1918 721,652 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t och riksdagen för kåren fastställda staten voro härav 3,500 kronor avsedda för bestridande av expenser m. m. vid intendenturstaben.

Intendentur-
kåren.

Civila departementet har nu anmält, att å nämnda anslagspost uppstått en brist av 66 kronor.

Anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden utgjorde för år 1918 133,050 kronor. Härav utgingo enligt de av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staterna

Garnisons-
sjukhusen i
Stockholm, å
Karlsborg och
i Boden.

till garnisonssjukhuset i Stockholm	kronor 103,150: —
» » » Boden	» 19,900: —

Enligt den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staten för garnisonssjukhuset i Stockholm var det för nämnda sjukhus anvisade beloppet fördelat sålunda;

Löner, arvoden och dylikt	kronor 45,985: —
Kosthåll (åt sjukhuspersonalen)	» 8,030: —
Underhåll	» 49,135: —

Summa kronor 103,150: —

Den för garnisonssjukhuset i Boden fastställda staten upptog bland andra följande poster, nämligen:

Eldning och belysning samt inre renhållning	kronor 5,500: —
Yttre renhållning	» 400: —
Diverse utgifter	» 426: 25

Summa kronor 6,326: 25

Civila departementet har nu anmält, att å anslaget till garnisonssjukhuset i Stockholm uppstått följande brister, nämligen:

Eldning och belysning	kronor 60,450: —
Expenser	» 5,200: —
Underhåll	» 39,002: 56
Mathållning	» 73,695: 31
Löner, arvoden o. dyl.	» 2,557: 97

eller tillhoppa kronor 180,905: 84

Enär å sjukhusets stat icke förr än från och med innevarande år vidtagits någon fullt genomförd fördelning å särskilda undertitlar av anslagets till underhåll anvisade medel, hade bristbeloppen endast kunnat approximativt beräknas efter dessa kostnaders förhållande till anslagets utgiftsbelopp i dess helhet. Årsräkenskapen utvisade, vad eldnings- och belysningskostnaderna beträffade, att dessa, efter avdrag för ett mindre uppbördsbelopp, uppgått till något över 84,000 kronor, eller 33.4 procent av anslagets samtliga kostnader, vilket, efter samma förhållande, motsvarade en andel av 60,450 kronor av den samfällda bristen. Till jämförelse kunde nämnas, att under år 1917 dessa kostnader uppgått till 56,000 kronor.

I posten »underhåll», vilken enligt ovan visade en brist å 39,002 kronor 56 öre, inginge bland annat kostnaderna för förbands- och sjukvårdsförbrukningsartiklar, vilka under året uppgått till omkring 19,000 kronor, samt kostnaderna för inventarier och tvätt, utgörande omkring 23,000 kronor. Motsvarande kostnader under år 1917 hade utgjort respektive 13,500 och 13,900 kronor.

Den största posten av ifrågavarande brist utvisade dock kostnaderna för mathållningen. Utgifterna för detta ändamål hade under året utgjort 206,761 kronor 34 öre, under det inkomsterna belöpt sig till 133,066 kronor 3 öre, varför en brist uppstått å 73,695 kronor 31 öre. Motsvarande belopp år 1917 hade utgjort 66,965 kronor 90 öre. Anledningen till ifrågavarande brist vore naturligen, utom i prisstegringen å livsmedlen, att söka i de intill innevarande år gällande föråldrade bestämmelserna angående ersättning för sjukvård och underhåll å garnisons-sjukhuset.

De till löner, arvoden och dylikt anslagna medlen hade överskridits med 2,557 kronor 97 öre, och hade detta föranletts därutav, att extra arbetspersonal måst på grund av det stora patientantalet på sjukhuset med tillämpning av det i instruktionen för garnisonssjukhuset § 29 därtill lämnade medgivandet anskaffas och avlönas av sjukhusets anslag.

Vad anslaget till garnisonssjukhuset i Boden anginge, hade kommandanten därstädes anmält, att å nämnda anslag uppstått en brist av 46,303 kronor 91 öre, därav 42,409 kronor 18 öre för eldning och belysning och 3,894 kronor 73 öre för expenser.

Den å anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden uppkomna bristen, för vilken täckning nu erfordrades, utgjorde alltså $(180,905: 84 + 46,303: 91 =)$ 227,209 kronor 75 öre.

Anslaget till remontering m. m. var i 1918 års riksstat upptaget med 984,227 kronor. Därav voro 12,555 kronor avsedda för remonteringsstyrelsen. Enligt den för nämnda styrelse av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staten voro 1,600 kronor anvisade för skrivbiträde och expenser.

Remontering
m. m.

Civila departementet har nu anmält, att å remonteringsstyrelsens expensanslag uppstått en brist av 415 kronor 8 öre.

De å förenämnda anslag under år 1918 uppkomna bristerna utgöra sålunda å

Samman-
fattning.

anslaget till skrivmaterialier, expenser och bränsle		
m. m. för arméförvaltningen	kronor	56,789: 97
» » generalitetsstaten	»	10,538: 42
» » artilleristaben	»	2,214: 55
» » kommendantsstaten	»	8,859: 54
» » intendenturkåren	»	66: —
» » garnisonssjukhusen i Stockholm, å		
Karlsborg och i Boden	»	227,209: 75
» » remontering m. m.	»	415: 08
eller tillhopa kronor		306,093: 31

Såsom av det anförda framginge, hade, yttrar civila departementet, för åtskilliga myndigheters anslag, vilka eljest skulle varit hänförliga till nu ifrågavarande anslagsgrupp, inga bristbelopp blivit beräknade. Detta hade dock icke sin grund däri, att dessa anslag visat sig tillräckliga under året, utan förklarades därigenom, att desamma antingen haft reservationer å andra anslagsdelar, vilka fått användas för täckande av bristerna — såsom förhållandet varit å anslagen till generalstaben och till garnisonssjukhuset i Karlsborg — eller också fått uppkomna brister täckta genom extra anvisningar under årets lopp. Sådana anvisningar hade lämnats inspektörerna för infanteriet och kavalleriet, chefen för andra arméfördelningen, kommendanten i Stockholm och chefen för fortifikationen, varjämte intendenturstaben utöver den ovan upptagna bristen fått en annan sådan täckt genom en anvisning å 500 kronor.

För samtliga merkostnader, tillhörande ifrågavarande anslagsgrupp, borde särskilda medel beredas. Visserligen skulle kunna ifrågasättas, vad bristen å arméförvaltningens expensanslag beträffade, att däri ingående merkostnader för skrivmaterialier m. m., 31,941 kronor 1 öre,

skulle, liksom skett under åren 1916 och 1917 samt föreslagits för år 1919, gäldas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Men då ifrågavarande belopp vore ganska avsevärt samt nyssnämnda anslag på grund av de från detsamma vanligen utgående utgifter från och med innevarande år behövt förstärkas, syntes det vara försiktigaast, att även dessa merkostnader täcktes av särskilt anvisade anslag.

Beträffande åter bristerna å anslagen till garnisonssjukhusen i Stockholm och Boden syntes, liksom med avseende på liknande brister för år 1917 bestämts, böra föreskrivas, att de angivna bristbeloppen skulle i första hand minskas med de från truppförbanden influtna eller inflytande ersättningarna för tillhandahållna artiklar från sjukhusens förråd.

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställde civila departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till täckande av brister å anslagen till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar å tilläggsstat för innevarande år anvisa ett belopp av 306,093 kronor 31 öre.

Departements-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att de å förenämnda anslag uppkomna bristerna hava sin grund i omständigheter, vilka vid uppgörande på hösten år 1916 av förslag till riksstat för år 1918 icke kunde förutses. Vid sådant förhållande och då jag vid granskning av de särskilda posterna icke funnit anledning till någon erinran, får jag tillstyrka, att framställning göres till riksdagen om beviljande av erforderliga medel för de uppkomna bristernas täckande eller 306,093 kronor 31 öre.

2. Anslagen till krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter.

De särskilda anslag, å vilka under förevarande rubrik vissa brister av arméförvaltningens civila departement anmälts till ersättande, äro följande:

- anslaget till krigshögskolor,
- » » ridskolan samt
- » » krigsskolan.

Krigshög-
skolor.

Anslaget till krigshögskolor var i 1918 års riksstat upptaget med 115,985 kronor, därav 54,330 kronor för krigshögskolan. Enligt den för nämnda skola av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staten voro 5,130 kronor avsedda för högskolebyggnadens uppvärmning, vattenförbrukningsavgift, elektrisk ström och städning av vissa lokaler.

Civila departementet har nu anmält, att å nämnda post uppstått en brist av 9,305 kronor 28 öre.

Anslaget till ridskolan utgjorde för år 1918 46,750 kronor. Uti den av Kungl. Maj:t och riksdagen för skolan fastställda staten voro under rubriken »Omkostnader» upptagna följande poster, nämligen:

Ridskolan.

för städning och tillsyn av möbler	kronor	200: —
» uppvärmning	»	4,000: —
» belysning	»	650: —
» underhåll av möbler och sängkläder	»	725: —
» » » ridtyg och stallpersedlar	»	600: —
» » » vapen	»	150: —
» » » och reparationer av byggnader och hinderbana	»	4,000: —
» diverse och oförutsedda behov	»	4,370: —
Summa kronor		14,695: —

Civila departementet har nu anmält, att nedan angivna poster överskridits med följande belopp, nämligen:

för städning och tillsyn av möbler	kronor	557: 95
» uppvärmning och belysning	»	11,779: 27
» underhåll av möbler och sängkläder	»	1,562: 16
» » » ridtyg och stallpersedlar	»	639: 16
» » » och reparationer av byggnader och hinderbana	»	1,977: 31
» diverse utgifter såsom skrivmaterialier o. dyl.	»	4,553: 86
eller med tillhopa kronor		21,069: 71

Anslaget till krigsskolan utgjorde år 1918 141,210 kronor. Uti den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staten för krigsskolan var för bränsle, lyse och vatten samt betjäningens kasernering upptaget ett belopp av 7,400 kronor och i staten för reservofficerskurserna för enahanda ändamål ett belopp av 1,300 kronor.

Krigsskolan.

Civila departementet har nu anmält, att å förenämnda poster uppstått en brist om 17,292 kronor 72 öre.

De å förenämnda anslag under år 1918 uppkomna bristerna utgöra sålunda å

Sammanfattning.

anslaget till krigshögskolor	kronor	9,305: 28
» » ridskolan	»	21,069: 71
» » krigsskolor	»	17,292: 72
eller tillhopa kronor		47,667: 71

Utom beträffande nyssnämnda skolor hade, yttrar civila departementet, även brister å tillhopa 9,717 kronor 78 öre anmälts å vissa anslagsposter å artilleri- och ingenjörhögskolans anslag, varjämte chefen för infanteriskjutskolan uppgivit en merkostnad å 2,757 kronor 37 öre för böcker, skrivmateriel m. m. samt chefen för krigshögskolan anmält en brist å 1,665 kronor 21 öre å högskolans anslagspost till expenser och städning m. m. Enär emellertid dessa brister finge täckas av besparingar å andra anslagsposter, och sådana besparingar funnes till tillräckliga belopp, erfordrades icke någon åtgärd med anledning av dessa anmälningar.

Av ovanstående bristbelopp, 47,667 kronor 71 öre, utgjordes 38,377 kronor 27 öre av merkostnader för uppvärmning och belysning. I årets statsverkproposition hade Kungl. Maj:t meddelat riksdagen, att liknande merkostnader för samtliga skolor samt verk, staber och inrättningar, vilka vore att vänta under år 1919, vore avsedda att täckas av det för detta år anvisade extra anslaget till förstärkning av ordinarie anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten. Enär emellertid icke något dylikt uttalande kunde åberopas till stöd för gäldande på enahanda sätt av här ifrågavarande kostnader för år 1918, samt då det för sistnämnda år anvisade förstärkningsanslaget till kasernutredningsanslaget redan vore slutredovisat, syntes ovannämnda bristbelopp i sin helhet böra täckas av särskilt anvisade medel.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde civila departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för täckande av brister å anslagen till krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter å tilläggsstat för innevarande år anvisa ett belopp av 47,667 kronor 71 öre.

Departementets-
chefen.

Då jag vid granskning av de särskilda till tackning föreslagna beloppen icke funnit anledning till någon erinran, finner jag mig böra tillstyrka bifall till vad civila departementet sålunda hemställt.

3. Anslaget till hyra och expenser m. m. vid truppförbanden.

Ifrågavarande anslag var i riksstaten för år 1918 upptaget med 133,000 kronor.

Civila departementet har nu anmält, att å förevarande anslag uppkommit en brist, som enligt vad truppförbandens årsräkenskaper utvisade belöpte sig till 21,123 kronor 56 öre. Emellertid hade åtskilliga truppförband, för att undvika att redovisa brister, antingen balanserat vissa räkningar för att gäldas med innevarande års anslag eller också avfört deras belopp på andra redovisningstitlar. Av skäl, som förut anförts

beträffande liknande åtgärder vid tredje, fjärde och femte arméfördelningarnas staber, borde beloppet av sålunda balanserade eller felförda poster med tillhopa 26,379 kronor 69 öre inberäknas uti ifrågavarande bristbelopp. Därjämte återstode att gälda räkningar å tryckning av blanketter för truppförbandens redovisning o. d., vilka kostnader skulle betalas med den till civila departementets disposition ställda delen av ifrågavarande anslag. Då dessa räkningar, som ännu icke inkommit, enligt uppgift från vederbörande leverantörer uppginge till ett sammanlagt belopp av 18,377 kronor 75 öre och nämnda anslagspost ägde en bokförd behållning å 3,451 kronor 15 öre, utgjorde merkostnaderna av ifrågavarande art för år 1918 14,926 kronor 60 öre. Den sammanlagda bristen å anslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden uppginge sålunda till 62,429 kronor 85 öre.

Departementet ansåge sig böra framhålla, att nämnda bristsumma icke utgjorde någon tillförlitlig grund för beräkning av det extra medelsbehovet å ifrågavarande anslag för år 1919. Dels hade nämligen vissa truppförband vid ingången av år 1918 haft reservationer, vilka under året åtgått, dels hade, enligt uppgifter från en del truppförband, utgifterna under år 1918 kunnat hållas jämförelsevis låga på grund av reserver från tidigare år av materialier o. d. eller genom undanskjutande av inbindnings- m. fl. mindre brådskande arbeten, och dels slutligen kunde med stor sannolikhet förutses, att vid den närmare granskning av årsräkenskaperna samt revidering av medelsredovisningarna, som naturligen icke nu kunnat medhinnas, åtskilligt flera belopp befunnas balanserade eller felförda än som ovan nämnts. Försiktigheten bjöde således att för beräklandet av nämnda extra medelsbehov för innevarande år utgå från de grunder, som i arméförvaltningens förslag till förstärkningsanslag för ifrågavarande anslag under år 1919 tidigare föreslagits.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde civila departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för täckande av brist å 1918 års anslag till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden å tilläggsstat för innevarande år anvisa ett belopp av 62,429 kronor 85 öre.

Mot vad civila departementet sålunda anförde och föreslagit har jag icke någon erinran att framställa.

Departementets-
chefen.

4. Anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.

Ifrågavarande anslag var i 1918 års riksstat upptaget med 2,246,939 kronor. Därjämte var i riksstaten för anslagets förstärkning uppfört ett förslagsanslag av högst 725,000 kronor. För bestridande av utgifter av

natur att böra utgå från förevarande anslag fanns alltså tillgängligt ett belopp av 2,971,939 kronor.

Enligt den av Kungl. Maj:t den 28 september 1917 fastställda staten för det ordinarie anslagets användande avsågos nedannämnda belopp för bestridande av utgifter för följande ändamål, nämligen:

1) ersättning åt underofficerare och med vederlikar för bränsle och lyse	kronor	290,610: —
2) utgifter för anskaffning och underhåll vid truppförbanden av kaserninventarier, sängar, sängkläder, handdukar, gymnastik- och undervisningsmateriel ävensom för transporter av nämnda materiel	»	534,883: 58
3) utgifter för enahanda ändamål som de under 2) angivna, ävensom för eldning, belysning, vattenförbrukning och renhållning inom kasernetablissemangen med tillhörande stallar m. m., att av intendentsdepartementet disponeras	»	1,421,445: 42
Summa kronor		2,246,939: —

Arméförvalt-
ningens
intendents-
departements
framställning.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har nu anmält, att de under ifrågavarande titlar bokförda nettoutgifterna för år 1918 uppgått till följande belopp, nämligen:

under titel 1)	kronor	276,259: 13
» » 2)	»	519,714: 10
» » 3)	»	6,782,095: 62

eller tillhopa kronor 7,578,068: 85

vadan efter avdrag av summan av de båda i riks-

staten upptagna anslagen » | 2,971,939: — |

bristen utgjorde kronor | 4,606,129: 85 |

Av det förestående framginge, att å titlarna 1) och 2) någon brist ej uppstått, utan att bristen å anslaget i sin helhet uteslutande hänförde sig till titeln 3).

Av de å denna titel avförda utgifterna vore kostnader till belopp av 6,204,836 kronor 99 öre bestridda av truppförbanden och ett belopp av 577,258 kronor 63 öre utgivet av intendentsdepartementet. Ut i sist-nämnda summa inginge dels ett till fångvårdsstyrelsen utbetalt belopp av 434,679 kronor 39 öre för leverans av sängutredningspersedlar, dels ock 60,000 kronor för anskaffning av karbidlampor enligt kungl. brev

den 2 november 1917 och den 1 november 1918 ävensom 28,025 kronor 86 öre för anskaffning av vedklyvnings- och vedsågningsmaskiner enligt kungl. brev den 11 september och den 9 november 1917.

Den huvudsakligaste anledningen till anslagets överskridande under år 1918 vore liksom under de närmast föregående åren att söka i den alltfjämt fortgående stegringen av prisen å eldnings- och belysningsämnen. Enligt vad socialstyrelsen meddelat, hade den allmänna pristegringen av levnadsomkostnaderna från juli månad 1914 intill början av innevarande år utgjort omkring 167 procent, därav 75 enheter tillkommit under år 1918, samt ökningen av prisen å enbart bränsle- och lysämnen under nämnda tid uppgått till icke mindre än 281 procent.

Någon möjlighet att täcka någon del av ifrågavarande brist från det i 1919 års riksstat uppförda anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten jämte det till förstärkning av detsamma beviljade förslagsanslaget förefunnes icke. Även om man hade skälig anledning att förmoda, att en rätt avsevärd nedsättning i priset å åtskilliga artiklar komme att inträda under innevarande år, torde likväl med största sannolikhet prisen å bränsle och lysämnen, vilka artiklars anskaffning för arméns räkning till största delen bekostades från dessa anslag, icke komma att undergå en sådan minskning, att besparing å anslagen komme att uppstå.

Med anledning av vad sålunda anförts, hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att den under år 1918 uppkomna bristen å anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, 4,606,129 kronor 85 öre, finge täckas av det i propositionen rörande 1919 års tilläggsstat beräknade beloppet för täckande av brister å vissa fjärde huvudtitelns reservationsanslag för år 1918.

Under åberopande av vad sålunda i ärendet förekommit, finner jag mig böra tillstyrka, att erforderligt belopp eller 4,606,129 kronor 85 öre äskas av riksdagen för täckande av den å förenämnda anslag under år 1918 uppkomna bristen.

Departements-
chefen.

5. Anslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel.

Ordinarie vapenanslaget var i riksstaten för år 1918 upptaget med 3,682,200 kronor. Uti sin framställning angående medelsbehovet för år 1918 hade arméförvaltningen beräknat, att för det ordinarie anslagets

förstärkning för år 1918 skulle erfordras ett belopp av 3,040,000 kronor, under förutsättning att dåvarande priser komme att fortfara under år 1918. Kungl. Maj:t ansåg emellertid nämnda belopp kunna nedsättas till 2,000,000 kronor. Riksdagen delade denna Kungl. Maj:ts uppfattning och beviljade å extra stat för det ordinarie anslaget förstärkning ett förslagsanslag av högst 2,000,000 kronor. För bestridande av utgifter av natur att böra bekostas av ordinarie vapenanslaget funnos alltså anvisade tillhoppa 5,682,200 kronor.

Genom brev den 18 oktober 1917 fastställde Kungl. Maj:t stat för användande av såväl det ordinarie som extra anslaget. Därvid fördelades anslagen på sätt nedanstående tabell utvisar.

Titel.	Ä n d a m å l.	A n s l a g		Summa.
		Ordinarie.	Extra.	
I a	Fältartillerimateriel	240,000	141,300	381,300
I b	Fästnings- och positionsartillerimateriel ...	75,000	40,000	115,000
II	Handvapen samt kulsprutemateriel för infanteriet och kavalleriet	270,300	63,300	333,600
III a	Ammunition för fältpjäser	597,200	311,600	908,800
III b	» » fästnings- och positions- pjäser	291,400	192,200	483,600
III c	» » handvapen	1,255,500	848,900	2,104,400
III d	Kruttillverkning	408,600	301,200	709,800
IV a	Övningar för artilleriet	124,000	8,300	132,300
IV b	Målskjutningsmateriel för handvapen och kulsprutemateriel m. m.	171,000	33,300	204,300
V a	Karl Gustafs stads gevärsfaktori	15,000	—	15,000
V b	Ammunitionsfabriken	15,000	—	15,000
V c	Åkers krutbruk	4,100	—	4,100
VI	Byggnader	80,000	26,600	106,600
VII	Skjutfält	54,100	14,000	68,100
VIII	Transporter	33,000	2,000	35,000
IX	Diverse behov	48,000	17,300	65,300
Summa kronor		3,682,200	2,000,000	5,682,200

Sedan arméförvaltningens artilleridepartement på hösten 1917 angivit det antal infanteri- och artilleriskott, som för tillgängliga medel med dåvarande priser beräknades kunna anskaffas, fastställde Kungl. Maj:t de ammunitionsmängder, som under utbildningsåret 1918 finge förbrukas.

Artilleridepartementet har nu anmält, att 1918 års bokslut visserligen ännu icke avslutats, men att departementet med stöd av de uppgifter, som inkommit från underlydande myndigheter, gjort en så noggrann beräkning över vapenanslagets ställning, som för närvarande vore möjlig. Av denna beräkning framginge, att nedanstående behållningar och brister uppkommit å följande titlar.

Arméförvaltningens artilleridepartements framtällning.

Titel	Ä n d a m å l	Den 31 december 1918 beräknad			
		behållning		brist	
II	Handvapen samt kulsprutemateriel för infanteriet och kavalleriet	11,130	06	99,076	24
III a	Ammunition för fältpjäser	—	—	184,652	—
III b	Ammunition för fästnings- och positionspjäser.....	—	—		
IV a	Övningar för artilleriet	20,248	85	—	—
IV b	Målskjutningsmateriel för handvapen och kulsprutemateriel m. m.	44,423	82	—	—
VIII	Transporter	—	—	30,713	39
	Oförutsett	—	—	35,558	37
Summa kronor		75,802	73	350,000	—

Vad beträffade behållningarna, som sammanlagt upptagits till 75,802 kronor 73 öre, vore dessa icke att betrakta som verkliga överskott, då desamma utgjordes av truppförbandens reservationer, vilka kunde vara av truppförbanden disponerade men ej utbetalade den 31 december 1918.

Vad beträffade bristerna, hade sådana jämlikt tabellen uppstått å tre titlar. Orsaken härtill vore de under år 1918 oupphörligt stegrade priserna. Å vissa övriga titlar, särskilt å titel I »Artillerimateriel» samt å titel III »Ammunition» c) för handvapen och kulsprutor skulle avsevärda brister hava uppstått, så vida ej stora inskränkningar i övningarna och gevärsammunitionsförbrukningen ägt rum under år 1918. Så hade av anslagna 16,500,000 skarpa gevärspatroner endast omkring 10,000,000 förbrukats, varigenom å denna titel icke någon brist uppstått. Däremot hade å titel III »Ammunition» a) och b) för fält-, fästnings- och positionspjäser en brist av 184,652 kronor uppstått, då skjutningar med artilleripjäser utförts i huvudsak enligt den av Kungl. Maj:t hösten 1917 fastställda ammunitionsfördelningen. Likaså hade å titel II »Handvapen samt kulsprutemateriel för infanteriet och kavalleriet» (reparation av handvapen och kulsprutor) en brist uppstått, uppgående till 99,076 kro-

nor 24 öre. Visserligen hade genom inskränkningarna i övningarna utgifterna minskats, men under de senare åren hade en stor mängd gevärsreparationer ej medhunnits, då gevärsfaktoriet varit fullt upptaget med nytillverkningar, och hade dessa reparationer hunnit utföras under år 1918, då nytillverkningen av vapen nedgått.

Å titel VIII »Transporter» hade en brist av 30,713 kronor 39 öre uppstått, föranledd av prisökningarna för transporter såväl å järnväg som efter skjuts. Slutligen hade, då arméförvaltningens bokslut ej ännu hunnit avslutas, varför vapenanslagets ställning endast kunnat beräknas, upptagits för oförutsedda behov ett belopp om 35,558 kronor 37 öre, avsett att täcka sådana utgifter, som vid det slutliga bokslutet ytterligare genom omföringar från andra anslag eller på annat sätt möjligen komme att påligga vapenanslaget.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde artilleridepartementet att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å tilläggsstat för innevarande år anvisa ett förslagsanslag å högst 350,000 kronor för täckande av ovan avhandlade brist å ordinarie vapenanslaget för år 1918.

Departements-
chefen.

Vad artilleridepartementet sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka.

6. Anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m.

Förevarande anslag var i riksstaten för år 1918 upptaget med 490,518 kronor. Därjämte var för anslaget förstärkning å tilläggsstat för samma år uppfört ett förslagsanslag av högst 197,650 kronor.

Enligt den av Kungl. Maj:t den 17 augusti 1917 fastställda staten för det ordinarie anslaget använda var detta fördelat sålunda:

Truppsjukvårdsanslaget	kronor 162,295: 48
Truppveterinärvårdsanslaget	» 122,215: 75
Sjukvårdsstyrelsens sjuk- och veterinärvårdsanslag ...	» 206,006: 77
<hr/>	
Summa kronor 490,518: —	

Arméförvalt-
ningens sjuk-
vårdsstyrelses
framställning.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har nu anmält, att brist under år 1918 uppstått å truppsjukvårds- och truppveterinärvårdsanslagen, samt därvid anført följande:

De uppgifter rörande de båda anslagens ställning, som infordrats från truppförbanden, hade ännu icke kunnat underkastas någon ingående granskning, varför måste förutskickas möjligheten av avvikelser, sedan den slutliga granskningen av truppförbandens årsräkenskaper bli-

vit verkställd. Av uppgifterna framginge emellertid, att å truppsjukvårds- och truppveterinärvårdsanslagen under år 1918 vid de flesta truppförband uppstått brister, vilka sammanlagt uppginge till ett belopp av i runt tal 225,000 kronor. Vid vissa truppförband, huvudsakligen trängkårerna, finnes dock reservationer å tillsammans i runt tal 60,000 kronor.

Uti arméförvaltningens skrivelse den 27 mars 1918 med uppgift angående de å 1917 års reservationsanslag uppkomna bristernas storlek ävensom med redogörelse för orsakerna till anslagens överskridande hade sjukvårdsstyrelsen på anförda skäl förklarat sig anse, att reservation vid ett truppförband icke borde tagas i anspråk för täckande av brist vid ett annat truppförband. I proposition till 1918 års lagtima riksdag angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln för täckande av brister å reservationsanslag (nr 253) hade chefen för lantförsvarsdepartementet förklarat, att han delade denna mening. I enlighet härmed hade också Kungl. Maj:t äskat erforderligt belopp för täckande av de uppkomna bristerna, vilket belopp jämväl av riksdagen beviljats.

På dessa skäl hade sjukvårdsstyrelsen ansett sig böra som brist å 1918 års reservationsanslag till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m. anmäla det belopp, vartill sammanlagda bristerna å truppsjukvårds- och truppveterinärvårdsanslagen för år 1918 uppgått eller som ovan anförts i runt tal 225,000 kronor.

Från detta belopp borde dock dragas det belopp av 197,650 kronor, som 1918 års lagtima riksdag anvisat å tilläggsstat för nämnda år till förstärkning av reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m. och vilket belopp under år 1918 genom överföring uti arméförvaltningens räkenskaper tillförts sjukvårdsstyrelsens andel av sjukvårdsanslaget för att av sjukvårdsstyrelsen användas för de truppförband, vilkas anslag, sedan 1918 års anslagsställning blivit känd, kunde befinnas vara i behov av förstärkning. Den brist, som sålunda återstode att täcka, skulle alltså uppgå till ett belopp av 27,350 kronor eller avrundat uppgå till 28,000 kronor.

Visserligen komme sjukvårdsstyrelsens andel av anslaget att visa ett överskott även sedan ovan omförmälda belopp 197,650 kronor blivit använt för med anslaget avsett ändamål, men detta överskott hade redan av styrelsen disponerats för anskaffningar för fyllande av de brister i sjuk- och veterinärvårdsutrustningen, som uppstått under kristiden eller vilka det ålåg sjukvårdsstyrelsen att fylla av sitt ordinarie anslag, men med vilka anskaffningar hittills måst anstå på grund av dyrtiden och svårigheten att anskaffa viss materiel.

Beträffande orsakerna till den uppkomna bristen finge sjukvårdsstyrelsen hänvisa till, vad styrelsen i detta ämne anfört uti sin skrivelse 7 december 1917 angående förstärkning av ordinarie sjukvårdsanslaget samt vad Kungl. Maj:t därom anfört under punkt 70 av fjärde huvudtiteln av den till 1918 års lagtima riksdag avlätna statsverkspropositionen, ävensom till vad sjukvårdsstyrelsen i samma ämne anfört uti arméförvaltningens skrivelse den 31 augusti 1918 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1920. Dessa i nämnda skrivelser anförda skäl gällde även beträffande år 1918, under vilket år som bekant varor av alla slag jämväl för sjuk- och veterinärvårdens behov undergått ytterligare prisstegring. Härtill komme, att den under nästlidna höst härjande influensaepidemien förorsakat avsevärda kostnader för sjukvårdsanslaget. Av infordrade uppgifter framginge, att enbart dessa kostnader uppgått till i runt tal för truppsjukvårdsanslaget 151,000 kronor, vartill komme utgifter avförda å sjukvårdsstyrelsens andel av anslaget till ett belopp av i runt tal 15,000 kronor. Alla dessa omständigheter torde tillfullo förklara bristens storlek.

Prisstegringarna under år 1918, ävensom, vad beträffade truppsjukvårdsanslaget, isynnerhet kostnaderna för influensaepidemien hade föranlett, att flera truppförband, som vid 1918 års ingång haft reservationer, under året antingen helt förbrukat dessa eller fått dem väsentligt minskade. Sålunda hade vid de truppförband, där reservationerna antingen helt eller delvis förbrukats, dessa reservationer minskats å truppsjukvårdsanslaget med i runt tal 26,000 kronor och å truppveterinärvårdsanslaget med i runt tal 19,000 kronor eller tillhopa med 45,000 kronor. Då de vid 1918 års ingång befintliga reservationerna varit väl behöfliga för att användas till fyllande av de brister i truppförbandens sjukvårds- och veterinärvårdsutrustning, som uppstått under kristiden och som icke kunnat fyllas på grund av dyrtiden eller svårigheten att anskaffa materiel, syntes det sjukvårdsstyrelsen erforderligt, att vederbörande truppförband erhöles ersättning för minskningen uti reservationerna, så att anslagen bringades till åtminstone samma ställning, som vid 1918 års ingång. På grund av dessa skäl hade sjukvårdsstyrelsen ansett sig böra anmäla jämväl nämnda belopp, 45,000 kronor, såsom en brist å sjukvårdsanslaget, för vars täckande medel syntes böra anvisas.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde sjukvårdsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att den under år 1918 uppkomna bristen å truppsjukvårds- och truppveterinärvårdsanslagen, sedan det å 1918 års tilläggsstat uppförda förstärkningsanslag 197,650 kronor tagits i anspråk, 27,350 kronor eller avrundad uppåt till 28,000 kronor,

ävensom det belopp, varmed vid 1918 års ingång befintliga reservationer å truppsjukvårds- och truppveterinärvårdsanslagen under år 1918 minskats, 45,000 kronor,

eller tillhopa 73,000 kronor måtte täckas av det i propositionen rörande 1919 års tilläggsstat beräknade beloppet för täckande av brister å vissa fjärde huvudtitelns reservationsanslag för år 1918.

Med hänsyn till den vid arméns truppförband och formationer tilllämpade självhushållningsprincipen håller jag, i likhet med sjukvårdsstyrelsen före, att de vid vissa truppförband förefintliga reservationerna icke böra tagas i anspråk för täckande av den för övriga truppförband å anslaget uppkomna bristen. En följdriktig tillämpning av samma princip synes jämväl påkalla, att ersättning beredes de truppförband, vid vilka de för fyllande av brister i sjukvårds- och veterinärvårdsutrustningen sammanparade reservationerna på grund av kristiden och influensaepidemien blivit helt och hållet eller delvis förbrukade. Jag finner mig därför böra tillstyrka bifall till den av sjukvårdsstyrelsen gjorda framställningen.

Departements-
chefen.

Sammanfattning.

De brister, för vilkas täckande anslag nu skulle av riksdagen äskas, utgöra således:

å anslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. vid vissa verk, staber och inrättningar	kronor	306,093: 31
» anslaget till krigshögskolor m. fl. undervisningsanstalter	»	47,667: 71
» anslaget till hyra och expenser m. m. vid truppförbanden	»	62,429: 85
» anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten	»	4,606,129: 85
» anslaget till arméns vapen, ammunition och mål- skjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel	»	350,000: —
» anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m.	»	73,000: —

eller tillhopa kronor 5,445,320: 72

För täckande av dessa brister torde ett anslag av i jämnt krontal 5,445,321 kronor böra äskas å tilläggsstat för innevarande år.

Jag får alltså hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att för täckande av de å förenämnda ordinarie reservationsanslag för år 1918 uppkomna brister å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av högst 5,445,321 kronor.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.